

تاریخ ایران در قرون نخستین اسلامی

* مؤلف: برتولد اشیولر

* مترجم: جواد فلاطوری و مریم میر احمدی

* ناشر: علمی-فرهنگی

* سال نشر: ۱۳۵۲

* نوبت چاپ: اول و دوم

* محل نشر: تهران

با توجه به وسعت منابع و تحلیل خوب این کتاب و ارائه نگاهی نوین از سوی مستشرقین نسبت به اسلام و ایران به عنوان یک متن درسی برای دوره کارشناسی ارشد رشته تاریخ به خصوص، درس تاریخ ایران مناسب می‌باشد.

۱. بررسی اجمالی:

الف. نقاط قوت:

۱. بی نظیر بودن کتاب از نظر ورود در جزئیات؛
۲. کثرت و تنوع منابع مورد استناد؛
۳. جدید بودن منابع مورد استفاده مؤلف با توجه به مرگ مؤلف در سال ۱۹۹۱م؛
۴. تکیه چشمگیر و مثبت مؤلف بر جنبه‌های اجتماعی و پرهیز از محدود ماندن به جنبه سیاسی و حکومتی و ارائه یک چارچوب قوی برای بررسی جنبه‌های اجتماعی؛
۵. سیطره خوب مترجم بر زبان آلمانی و در نتیجه قوت ترجمه.

ب. نقاط ضعف:

۱. پاره‌ای بی‌توجهی‌ها مانند اطلاق لقب امیرالمؤمنین بر خلفای اموی و عباسی که می‌تواند با عقاید شیعه ناسازگار باشد و درست دانستن نقش عبدالله بن سبا در پیدایش شیعه و یا ماجرای مادر امام سجاد (ع)؛
۲. متشتت بودن مطالب کتاب درباره علت اسلام آوردن ایرانیان؛
۳. تکرار تلقی نادرست مبارزه ایرانی‌ها با خلفاء به عنوان مبارزه با اسلام؛
۴. تأثیرپذیری مؤلف از دیدگاه آریاگرایی در تحلیل تاریخ.

ج. پیشنهاد:

بازبینی و تجدیدنظر در سرفصل‌های مصوب شورای عالی برنامه ریزی با توجه به

محتوای این کتاب و کتاب‌های دیگر از این نسخ.

جمع بندی نهایی:

کتاب مزبور یکی از مشهورترین تحقیقات جدید اروپائیان پیرامون یکی از ادوار مهم تاریخ ایران (دوره انتقال از عهد باستان به دوره اسلامی) است. نویسنده با موشکافی خاص خود و با دقت هر چه تمام‌تر به روشن کردن زوایای تاریک تاریخ اجتماعی و فرهنگی این عهد پرداخته است. هرچند به نظر می‌رسد زیر تأثیر دیدگاه آریاگرایی در تاریخ بوده و از این رو سعی داشته نقش ایرانیان در فرهنگ و تمدن اسلامی را قوت بخشد؛ و به‌خصوص، جنبش‌های ضد عربی ایرانیان از جمله شعوبیه را پررنگ مطرح می‌کند و به‌طور خلاصه مسئله اصلی این دوره را تضاد ملیت‌ها (ایرانیان و عرب‌ها) می‌داند، مع‌هذا، کتابی که تا این حد وارد جزئیات شده باشد، هنوز در حد و اندازه اثر اشیولر نداریم. با این حال کتاب مزبور بیشتر برای دوره کارشناسی ارشد مفید است و دانشجویان دوره کارشناسی فقط از بخش‌هایی از آن می‌توانند استفاده کنند. حجم کتاب برای یک درس دو واحدی بسیار زیاد است.